

Zet meer mediation in bij VPT-zaken

Er kleven nadelen aan het aangifte doen in het geval van agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak (zogenoemde VPT-zaken). Het is een zwaar en onzeker middel dat de onderlinge relatie schaadt, vervelende gevolgen heeft en het hier en nu niet oplost. Marielot Mol mist de aansluiting met 'prettig contact met de overheid' en pleit voor meer inzet van mediation op korte termijn.

Door Marielot Mol

Terecht zet de overheid in op de aanpak van agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak. Dat spreekt vanzelf. Die aanpak bestaat uit preventie en repressie, ook dat ligt voor de hand. Er zijn tal van preventieve maatregelen mogelijk en bovendien kan de dreiging met repressie een preventief effect hebben. Tot zover niets aan de hand met 'handen af van onze hulpverleners'. 'Onze hulpverleners' zijn functionarissen met een publieke taak. Denk aan (politie)ambtenaren, ambulancepersoneel, brandweerpersoneel, onderwijzers, medewerkers van gemeentelijke diensten, stadswachten, OV-personeel en functionarissen die ondersteunende werkzaamheden verrichten, zoals receptiionisten en facilitair dienstverleners. Ook een beveiliging in dienst van een particulier beveiligingsbedrijf die bijvoorbeeld een school beveiligd en vrijwilligers die activiteiten verrichten voor de publieke taak zijn functionarissen met een publieke taak.

Repressie

Kan gedrag van een burger tegen de overheidsfunctionaris als een strafbaar feit worden geformuleerd? Dan is de aanbeveling om steeds aangifte te doen bij de politie. Dat brengt het conflict tussen burger en overheid in het strafrecht. Voor de behandeling ervan gelden de Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA) van het Openbaar Ministerie. Hier gelden aangepaste werkwijzen en strafeisen. De intentie is de norm te bevestigen en om een steun in de rug te geven aan de slachtoffers. Het is immers van belang dat degenen die voor de overheid werken hun werk goed kunnen doen. Degenen die positieve verwachtingen hebben van hoge(re) straffen zullen content zijn: het geeft inderdaad geen pas en wie niet horen wil moet voelen. Wat betekent deze strategie voor de relatie tussen beide partijen?

Aangifte doen

Het 'slachtoffer' doet aangifte, daarmee wordt de dader 'verdachte' en hetgeen tussen hen is gebeurd, voorwerp van

onderzoek door de overheid. Dat heeft een aantal nadelen. In de ogen van de verdachte is het een volgende stap op de escalatieladder. Bovendien neemt de politie/het OM vanaf dat moment het conflict over van de betrokkenen. Conflictpartijen zelf verliezen de invloed op het vervolg, zowel wat betreft (de duur van) het proces, als de afloop ervan. Dader en slachtoffer stappen door de poort van de aangifte samen in de strafprocesrechtelijke reddersdriehoek (begrip uit de transactionele analyse; aangever is de kritische ouder, dader is het kind en het OM neemt over).

Dat maakt de onderlinge relatie zwakker, het vervreemdt hen van elkaar. De straf kan tot inkeer leiden; er is ook een kans dat het een nog bozere burger oplevert en recidive.

Er is meer nodig

Verskillende (typen) overheidsfunctionarissen vinden aangifte doen daarom een zwaar en onzeker middel dat de onderlinge relatie schaadt en dat vervelende gevolgen heeft. Het lost het hier en nu niet op. Bij gemeenten bijvoorbeeld blijft de relatie bestaan zolang de betreffende burger inwoner van de gemeente is, hij heeft de gemeente voor tal van zaken nodig. Zij zullen met elkaar blijven dealen, ook gedurende de loop van het strafproces. Het is dus nodig om (ook) te investeren in (herstel van) de relatie. Aangifte en strafvervolgning is om die reden onvoldoende, er moet meer gebeuren.

Als behoud van de relatie belangrijk is, heeft een gesprek, of als dat samen niet meer lukt, een gesprek met een neutrale derde de voorkeur boven een juridische procedure. Deze opvatting is in de maatschappij en bij de overheid (onder het motto 'prettig contact met de overheid') ingeburgerd geraakt. Mediationvaardigheden en mediators worden ingezet naast bestuursrechtelijke en strafrechtelijke procedures met het doel conflicten op te lossen en de druk op de rechterlijke macht te verminderen. De juridische procedure blijft op de achterhand beschikbaar

Door de klachtbehandelaar

voor het geval het (mediation)gesprek tot niets leidt, en daardoor mogelijk als stimulans om er samen uit te komen. In de strafprocedure kan het tot sepot of strafvermindering leiden.

Pleidooi

Er is veel voor te zeggen om, gekoppeld aan de strafzaak, steeds op korte termijn mediation aan te bieden in kwesties van agressie en geweld tegen personen met een publieke functie. Hier ontbreekt het bij uitstek aan prettig contact tussen burger en overheid. Inzet van mediation kan verdere escalatie van het conflict stoppen. Er komt mogelijk meer begrip voor elkaars situatie. Het is naar mijn overtuiging in het belang van betrokkenen, het kan de onderlinge relatie versterken en is om die reden van openbaar belang. Onze maatschappij is namelijk gediend met een goede relatie tussen overheid en burger op basis van vertrouwen.

Over de auteur

Marielot Mol is MfN-mediator en rechtbankmediator en schrijft deze column op persoonlijke titel. Zij is ook afdelingsmanager Veiligheid en Bestuurs- en juridische zaken van een Nederlandse gemeente. Daarvoor was zij officier van

justitie. In 2008 werd zij met genoegen Master Advanced Dispute Resolution bij het Amsterdams ADR Instituut van de UvA, met de scriptie *Gemeentelijk conflictmanagement, denken in belangen*.

Tijdschrift Conflictantering biedt ruimte voor ervaringen uit de klachtbehandeling. MfN Klachtbehandelaars presenteren in deze rubriek een casus. Zij hanteren daarbij een eenvoudig model dat tot vragen en discussie aanleiding geeft: wat vindt een klager; wat vindt de mediator; wat wisselen ze uit aan argumenten? De situatie wordt zoveel mogelijk geanonimiseerd, zodat herkenning van personen en zaken wordt voorkomen. De rubriek is bedoeld als uitnodiging aan de lezer/mediator om het eigen handelen in een dergelijke situatie nog eens onder de loep te nemen en daarover uit te wisselen met collega's bijvoorbeeld tijdens een intervisiebijeenkomst.

Toevoeging verdeeld

De situatie

De mediator is ingeschreven bij de Raad voor Rechtsbijstand en behandelt een zaak waarbij een van beide partijen recht heeft op een toevoeging op basis van zogeheten gefinancierde rechtsbijstand. De mediator stuurt een factuur aan partijen waarbij hij het bedrag van de toevoeging van de totale rekening aftrekt. Aan elk van de partijen brengt hij vervolgens de helft van het resterende bedrag in rekening. De mediation wordt zonder resultaat beëindigd en partijen gaan naar een advocaat. De advocaat van de vrouw, degene die recht heeft op de vergoeding van de Raad voor Rechtsbijstand, vindt dat de mediator nooit zo had mogen declareren. De vrouw spreekt vervolgens de mediator hierover aan, maar deze stelt dat dit wel geoorloofd is en wil er verder niet over in gesprek. Daarop dient de vrouw een klacht in.

Mediator

De mediator vindt dat de factuur correct is en dat vanuit gelijkwaardigheid iedere partij vijftig procent moet betalen. Bovendien staat in de mediationovereenkomst dat een eventuele vergoeding door de Raad voor Rechtsbijstand van de totale factuur wordt afgetrokken en het resterende bedrag gelijkelijk tussen partijen verdeeld wordt. Partijen hebben deze overeenkomst ondertekend en zijn daarmee dus akkoord gegaan.

Klager

Klager zegt de mediationovereenkomst inderdaad ondertekend te hebben. Maar hoe kan zij nu weten hoe het met zo'n vergoeding precies geregeld wordt? De andere partij, haar ex-partner, heeft een hoog inkomen terwijl zij zelf een bescheiden salaris verdient. Gelijke verdeling van de kosten van mediation is dan toch helemaal niet eerlijk of gelijkwaardig? Bovendien vindt haar advocaat dat de manier waarop de mediator declareert niet is toegestaan. Een vergoeding van de Raad voor Rechtsbijstand is voor de aanvrager persoonlijk en niet voor alle partijen in de mediation. Volgens de advocaat 'zou dat een mooie boel worden, dan wil iedere advocaat wel zaken met een toevoeging doen, want uiteindelijk wordt de hele factuur vergoed als partijen betalen wat de Raad voor Rechtsbijstand niet vergoedt'.

Dilemma

Bent u het eens met de mediator dat als een partij via het ondertekenen van de mediationovereenkomst akkoord gaat met de manier van factureren er niets op tegen is dat een vergoeding uit een persoonlijke toevoeging gebruikt wordt voor beide partijen? En vindt u dat het geoorloofd is om overeen te komen dat de vrouw het verschil moet betalen tussen het bedrag van de toevoeging en het bedrag van de totale factuur?

Vindt u dat vanuit gelijkwaardigheid bezien partijen een factuur 50/50 moeten verdelen? Of spelen inkomen en vermogen een rol bij die verdeling?

Wilt u reageren? U kunt uw reactie mailen naar de redactiesecretaris (m.godijn@mediatorsvereniging.nl) of een reactie plaatsen op LinkedIn in de groep Tijdschrift Conflictantering.